

ఓంటరితనం

వడ్లమాని పద్మావతి Atlanta, GA

అంతవరకూ పెండ్లి పందిరంతా కళ కళలాడి పెండ్లి అయి అవ కుండానే కాస్త దూరాన్నుండే అక్షింతలు జల్లి పారేసి హడావుడిగా పెండ్లికి వచ్చినవారు వెళ్ళి పోతున్నట్లుగా అప్పుడే విజయవాడ నగరం కన్ను మూయటానికి ప్రయత్నిస్తూంది అన్నట్లు ఉంది.

కుఱ్ఱ వెధవాయిల్లారా! ఇంక పోయి పడుకోండి ఉదయానే స్కూలుకెళ్ళాలిగా అన్నట్లు తల్లి దిడ్డలను అదరగొట్టి మంచాలపైకి తరిమికొట్టినట్లు.

ఉదయం నుండి బస్సు రోదలలో చెవులు గీ పెడుతున్న R.T.C. కండక్టర్స్ డ్రైవర్ల తమ చికాకునంతా ప్యాసింజర్లపైకి పారవేస్తూ, కాంప్లెక్సు, ఎప్పుడు వస్తుందా అన్న నిద్ర కండ్లతో అదుపు లేకుండా పరిగెట్టిస్తున్నారు.

రాత్రి 9కావస్తోంది. భోజనంచేసి ఫోమ్ బెడ్పై పది నిమిషాలు మాగన్నుగా నిద్రతీసి లేచిన కరుణాకరంగారికి ఎదురుగుండా గోడనున్న గడియారం మరో ఐదు నిమిషాలు ఎక్కువే చూపించింది.

అబ్బ ఇంకా ఆరగంటకు కాని నిద్ర పోయేందుకు వీలు కాదు. ఈ ఇంట్లో ఈ మపోతల్లి ఒకరు. డబ్బిచ్చి తద్దినం కొనుక్కున్నట్లు వీధి వసారాకెదురుంగా మడత మంచంపై పడుకుని, బొగ్గు బస్సు రోడ చేసినట్లు మంచంకిఱ్ఱులకు లయబద్ధంగా గుఱక పెడుతూ పది గంటలయ్యే సరికి ఆఫళంగా లేచి కూర్చుని ఒకటే నస, అమ్మాయి! కాళ్ళు నొప్పలే, అమ్మాయి తలకాయ పడి చస్తూండే అంటూ గావు కేకలు.

ఓంటరితనం పోయేందుకు చేస్తే ఈ వయస్సులో ఇదేం ఖర్చు ఒచ్చి పడింది, అంటూ రెండు సంవత్సారాల క్రితం రిటైర్డ్ అయిన కరుణాకరంగారు 'కృష్ణా రామా' అనుకోకుండా గతంలోకి వెళ్ళేరు ఆలోచనగా. తలగడపై తల ఆన్చి కళ్ళు మూసుకున్నారు.

నవంబర్ నెలలో వీస్తున్న శీతల వాయువులు ప్రేయురాలిని వెతుక్కు వచ్చిన ప్రేయిడులో యువ దంపతులతో పాటు కరుణాకరంగారి కాళ్ళను కూడా చుట్టి ముట్టి గిలిగింతలు పెట్టనారంభించాయి.

ఉదయం లేచింది మొదలు మంచం ఎక్కేంత వరకు సాలెవాని మగ్గంలోని కండెలా కొట్టుమిట్టాడే ఇల్లాలిలో ఆఫీసులో నడుం వాల్చేందుకు వీలులో పంచాయితీ రాజ్ ఇంజనీయర్ గా పనిచేసి రిటైర్డ్ అయిన కరుణాకరంగారికి ఈ రిటైర్డ్ మెంటు అన్నది.

ప్రఖ్యాత సినీ హీరో(యిన్) అమెరికాలో అక్కచెల్లెలు ఇంట్లో కట్టి పారేసినట్లుగా అయింది, ఓంటరితనంతో కూడిన జైలు జీవితం.

కరుణాకరంగారి భార్య శాంతమ్మ జీవితంలోగూడా శాంతమ్మే. ఆఫీసు పనుల్లో అనుక్షణం అలసిరోయిన కారుణాకరంగారికి ఇల్లు ఇల్లాలు. ప్రశాంత నందనవనలా ఉండేది. ఒక్కొక్క టైములో ఆఫీస్ అలసట అంతా శాంతమ్మగారి తలపైనన గుమ్మరిస్తున్నా, నవ్వుతూ భరించేది ఆ యిల్లాలు. ఆమె తక్కువ తిండి అనుకోకూడదు. ఆ పైన బాగుంది మీ రుసరుసలు, సంబడం అంటూ బాత్ రూంకి వెళ్ళుంగానే ఇటు ఆయన కోటు జేబుల్లోని కరెన్సీ కాస్త లాకర్ లో పెట్టి తాళం వేసేది.

జీవితకాలం అంతా శ్రమించినా సంసార రంగంలో మట్టుకు ఒక్క ఆడ నలుసు కల్యాణి కనిపించింది ఇంట్లో వెలుగు దివ్యేగా.

ఏమండీ చూశారూ! కళ్యాణి పెద్దదై అత్తారింటికి పోతే మనం ఓంటరిగా మిగిలిపోవాలేమో! ప్రక్కంటి పార్వతమ్మగారి సంసారం పదిమంది దిడ్డలు, మనుమలతో ఇల్లు కలకలలాడుతూ ఉంటుంది

అనేది శాంతమ్మ.

ఒమ్మాల గవర్నమెంటు ఒక్క బిడ్డో అని గోలపెడుతూ ఉంటే సంతసించక. అయినా అంత మోజుగా ఉంటే నువ్వు కనకపొ య్యావూ! అన్నారు చిరు నవ్వులు చిందిస్తూ రేడియో ట్యూన్ చేస్తూ.

చాలైంది, ఆ దేవుడు ఇయ్యందే! అనేది శాంతమ్మ దిగు లుగా వాడెవడు? ఈ దేవుడు ఇస్తూనే వున్నాడుగా అనేవారు కరుణాకరంగారు. భోజనానికి ముందు కడుక్కున్న చేతులు అర్ధాంగి పైటకొంగుతో తుడిచేసి మిగిలిన తడిని శాంతమ్మ చెంపకు రాస్తూ.

ఊ! చాలైంది సరసం అమ్మాయి వస్తూంది అంటూ ప్రక్కనే ఉన్న కొట్టు గదిలోకి తప్పకునేది. ఏదో పని వున్నట్లుగా.

ఇదిగో శాంతం! అమ్మాయి పెండ్లికి ఎంత కూడెయ్యాలి అనే తనతో. ఏమోనండీ ఒక్క నలుసు, వెనకా ముందూ ఎవరున్నారూ మనకి, ఏదో గవర్నమెంటు నొఖరీ. ఆపైన అవసానకాలానికి ఆదు కునేందుకు ఆపాటి నిలువనీడ ఇచ్చే స్వంత కొంప. ఆగాగు అంతేనా, అమలాపురంలో ఆరెకరాల కొబ్బరి తోట, ఇవన్నీ ఈ రోజుల్లో ఉన్నవాడిని తేవాలంటే నాకు ఆ గవర్నమెంటు వాడిచ్చేది తెగోసి పోనేస్తే ఆ పైన నిన్నూ నన్నూ ఆదుకునేవాడెవడు అనే తనతో. అందర్నీ చూశేది ఆ వైవాడేనండీ. మీకూ, మీ నాన్నకూ మా అమ్మ ఏమి ఇచ్చేరని. ఇదంతా ఆ దేవుడిచ్చిందేగా అనుకుని మురిసేది తన సిరి సంపదలు చూస్తూ శాంతమ్మ.

చూడు శాంతా! అమ్మాయిని మా రాముకిచ్చేసి పోయిగా చివ రికాలంలో ప్రశాంతంగా ఆ పల్లెటూర్లో రామాలయం అరుగుపైన కూర్చుని 'రామకోటి' రాసుకోవచ్చు. పైగా స్వంత మేనల్లుడాయె అత్తా ఆడదిడ్డల పోరూ పొక్కూ లేదు అన్నారు కరుణాకరంగారు.

చాలైంది ముచ్చటగా మూడు లక్షలు పోసి కట్టించిన ఈ మేడ పదిలి పెట్టి చదువూ సంధ్యా లేని ఆ చవటకిచ్చేసి ఆ పశువుల దొడ్లో చివరికాలంలో పార్లి పార్లాల! నే బ్రతికుండగా కల్యాణి పెండ్లి అలా జరగదు అంది శాంతమ్మ భీష్మ ప్రతిజ్ఞగా సవాలు చేస్తూ. చూడండి ఇంకోమాట ఒకే ఒక అబ్బాయి, అత్తా మామా లేకపోయినా ఫరవాలేదు.

అదేంటి శాంతా ఆపు, నీ దిడ్డని చేసుకోవాలంటే వాళ్ళెవరో ముందుగా పోవాలేంఖర్చు.

కాదు అనుకోండి. ఒక్క అబ్బాయి అయితే వెనకా ముందూ అతగాడికే దక్కుతుందిగా!

ఆపు శాంతా, అల్లా ఒక్క అబ్బాయే అయి మనం కుదుర్చుకుంటే మనం చివరికాలంలో ఎక్కడ ఉంటామని? ఇది ఇందిరా గాంధీ పాలించిన హిందూ దేశం కాదూ! అయినా అంతా ఆడదాని అదృష్టం అంతే మీ అమ్మా నాన్నా నలుగురు బిడ్డలను కన్నారు. ఒక్క బిడ్డ యింట అయినా ఒక్క రోజు విస్తరి వేశారూ! అంది శాంతమ్మగారు అత్తపోరూ, మామపోరూ లేని జీవితాన్ని అభినందించుకుంటూ.

వాళ్ళని దేవుడు అల్లా తీసుకు పోయాడు భరించలేని ఈ సంసారాన్ని ఎలా ఈదను అనుకున్న అమ్మ, నాన్న పోయినా పోవంగానే బావిలో దూకేసి ప్రాణాలు బలి వెట్టేసింది. అన్నయ్య ఉద్యోగం, అక్కయ్య ఇంటి పనితో మేం ఇంతవాళ్ళుమయ్యాము. భర్త కోసం త్యాగం చేసిన అమ్మని నాన్న చితిపైనే దహనం చేసెయ్యమన్నాడు మావయ్య అంటూ కారుణాకరంగారు కాల గర్భంలో కలిసిపోయిన

తల్లి తండ్రులను తలుచుకుని కన్నీరు కార్చేరు.

అవును కాని, శుభంగా పెండ్లి మాటలలో ఈ విడుపులూ కన్నీళ్ళూ ఏమిటి అంది శాంతమ్మ రుసరుసలాడుతూ.

అంతే ఐదారేళ్ళలో కల్యాణి డిగ్రీ అనడం కరుణాకరం ప్రమోషన్ తో పంచాయితీ రాజ్ లో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీయర్ గా వెళ్ళడం శాంతమ్మగారి కలల్లానే ఒకే ఒక అబ్బాయి పైగా బొంబాయిలో పేరు మోసిన కంపెనీలో ఇంజనీయర్ అన్నీ కలిసి ఐదు లక్షల వైచిలుకుతోనే పెండ్లి చేసి పంపించేశారు.

హాయిగా ఇంక ఇద్దరూ చిలకా గోరింకల్లా ఉండాలి అనుకున్నారు. అసలు చిలకా గోరింక అంటారు నీ కెండుకో తెలుసా శాంతం అన్నారు కరుణాకరంగారు పెండ్లి అయిన క్రొత్తల్లో.

లక్షణంగా ఉన్న మొగుడూ పెళ్ళాం అని చిలకా గోరింకలంటారు ఎందుకో. చిలక అంత అందం గోరింకకు ఉంటుందాంట. చిలకలాంటి నన్ను గోరింకలాంటి మీకు ఇచ్చేరుగా అందుకే మనం చిలకా గోరింకలం అంది శాంతమ్మ మల్లె చెండు దారం కొన పంటితో కొరుకుతూ.

చిలకలాంటి అమ్మాయి గోరింకలాంటి అందంలేని వాడికివ్వడం కాదు, చిలకలూ గోరింకలూ ఒక ఆడ పక్షి ఒక మొగ పక్షితో కలియదు. కలిసి కాపురం చెయ్యదు. ఇది పక్షి జాతికే ఒక విడూరం. పక్షులు, జంతువులూ సంతానోత్పత్తికి తమ బిడ్డలతోనే కలిసేవేళ వుంటుంది. ఒక్కొక్క టైములో కాని చిలకలూ, గోరింకలూ మట్టుకు ఒకే పక్షితో జంటగా వుంటాయి. అందుకే చిలకా గోరింకా అంటారు.

ఆ! వాళ్ళ కాపురాలు మీరెళ్ళి చూశారా అంది శాంతమ్మ ఉక్రోషంగా.

అది కాదోయ్ నేను చదివాను బర్న్స్ లైఫ్ అనే పుస్తకం.

ఆ! అదా ఎంగిలి మాలా అంటూ విరగపడి నవ్వింది శాంత అంతే. దగ్గరుండి ముచ్చటగా మూడు లక్షలు వెట్టి కట్టించుకున్న ఇంట్లో పంటిల్లు కడిగిస్తూ గడప తగిలి బోరిగిర్లా పడిన శాంతమ్మ గారి ప్రాణం చిలకలానే గాలిలోనికి మరుగైపోయింది. గోరింకలాంటి కరుణాకరంగారిని మదిలిపెట్టి.

* * * * *

శాంతమ్మగారు పోయాక కరుణాకరంగారిని వంటరితనం వేధించ సాగింది. కూతురు కల్యాణి పడేపడే ఉత్తరాలు రాసేది ఒంటరిగా ఏం ఉంటారు, వచ్చేయండి నాన్నా అంటూ.

సర్దే మనుమలతో కాస్త కాలక్షేపం అనుకున్న కరుణాకరంగారు మూట ముల్లె కట్టి ఒక గది తెలిసినాయనకు ఇచ్చేసి ఇంటిని చూడ మని వెళ్ళేరు కూతురి దగ్గరకు.

3 నెలలు అవనే లేదు, కల్యాణి అత్తగారు శాంతమ్మ ఒక్క రోజు భర్త మీద కారాలు మిరియాలు నూరి పోసేది. బాత్ రూములో ముఖం కడుక్కుంటున్న కల్యాణి మామగారితో అత్త శాంతమ్మ, ఎందు కండి ఇక్కడ అడ్డమైన వాళ్ళకీ నండి వడ్డించేందుకా అబ్బాయి దగ్గరకు రావటం, నయ్యం ఆ శాంతమ్మ పోయిందిగాని లేకుంటే ఇద్దరూ ఇంట్లో చేరి మనల్ని వెళ్ళగొట్టేసేవారు కాదూ అన్నది.

పోనలే శాంతం మనకు వండుకునేదానిలోనే పట్టెడు అన్నం గదా. అయినా సాయంత్రాలు కోడలు పిల్లే వంటా వార్చూ చేసుకుంటోందిగా ఆఫీస్ నుండి వచ్చేక. అయినా వెళ్ళిపోతాడేమో కాస్త ఓపిక పడుదూ అన్నాడు అతగాడు తువ్వాలతో ముఖం తుడుస్తూ.

ఆ! ఇంకేం వెళతాడూ భార్య పోయిందిగా, అంది శాంతమ్మ.

తన బట్టలు, భార్య బంగారాతుగాడో పిండి ఆరవేసే అలవాటు పడిన కరుణాకరంగారు దోడ్లో పంపు దగ్గర తన పంచె, బనీను పిండుకుంటోంటే వినిపించిన కరుణాకరానికి ఇల్లు, ఇల్లాలు, ఆఫీసులో

హోదా ఇమిడిన ఉద్యోగులు బంగారాతులు చేతులు కట్టుకుని నిల్చున్న ఒక్కొక్కరు కన్నీటి తెరల మధ్య మరుగై పోయారు. సెక్షన్ కాగితాలు ఇంకా వైకి పంపాలి అన్న సాకుతో మరునాడే పెట్టె బెడింగ్ చుట్టేసి రైలెక్కేసారు.

అంతే రైలు ఆంధ్రాలోకి ఊరబడగానే కాలక్షేపం కోసం కొన్న ఆంధ్ర ప్రతిక న్యూస్ పేపర్ తెరిచే సరికి డెబ్బయి సంవత్సరాల రాజకీయ నాయకుని రాసక్రీడలు, ఫోటోలతో కూడా ప్రచురింప బడ్డాయి. అది చూసిన కరుణాకరంగారి ఆహ్లాదం అపధులు దాటింది. ఆ మరునాడే పేపర్ లో అడ్వర్ టైజ్ చేసేయ్యడం జరిగింది. వధువు కావాలి వరుడు 60 సం. వయస్సు, రిటైర్డ్ గవర్నమెంట్ ఆఫీసర్ అంటూ.

మరునాటినుండి క్యూలో వచ్చేయి ఉత్తరాల 'వర్షం'. ఇండియా కదండీ ఆడపిల్లలు కొల్లలు కాదు. అమ్మమ్మలేనేమో పెండ్లి అదివరకే అయితే. భర్తలు వదిలితే చేసుకుంటారా? అని ఒకరు ఇద్దరు బిడ్డలు ఉంటే అభ్యంతరమా! అని వేరొకటి, విధవ తల్లి వెంట రావచ్చునా? వధువు వయస్సు 45 సం. చదువు లేదు, తల్లి వెంటే వుండీ తీరాలి.

ఒక కాలు పోలియో, అయితే ఫరవా లేదా?

పుట్టినప్పటినుండి మాటలు లేని మూగది. అయితేనేం పని పాటలు బ్రహ్మాండం అంటూ ఇల్లా ఫోటోలతో కూడా ఫోటోలో ఉన్న వాళ్ళు అమ్మలో, అమ్మమ్మలో తేల్చుకోలేక నల్లభై ఐదు ఏండ్లంటే అమ్మే కదా? తనూ క్రొత్త భార్య చెట్టూ పట్టూ లేసుకుంటే ఇంట్లో కాస్త ఉడకేసి పడేస్తుందిలే అని సరి పెట్టుకున్న కరుణాకరంగారు సదరు అభ్యర్థికి ఇంటర్వ్యూకి ఆర్డరు వేశేసారు.

వేనిలీ బాగ్ ఊపుతూ బాలూ చెప్పలు నడవాలో వదిలిపెట్టి ఇల్లంతా పరీక్షగా పరకాయించి చూస్తూ ఎదురుగా కుర్చీలో కూర్చుంది తల్లితో సహా సుజాత, తల ఎత్తి కరుణాగారిని నిశితంగా చూస్తూ.

భగవంతుడిచ్చిన అంగ సౌష్ఠవం ఇంపుగానే ఉంది అని ఇదయి పోయిన కరుణాకరంగారు తొందరలోనే నూతన వరుడై పెండ్లి పీలల పైన ఎక్కి కూర్చున్నారు. గుట్టు చప్పడు కానీక, సుజాతకు మొదటి పెండ్లి గదండీ కరుణాకరంగారు చేయని చేయలేని ఫోటోలు, విడియో కెనెట్టు మరీ అద్దెకు తెప్పించేసి అద్దె డబ్బులు కరుణాకరం గారి బిల్లులో రాయించేసి ఇల్లాలుగా అయి కూర్చుంది సుజాత నేర్చుగా.

ఆ! అదేనండీ లోకులు కాకులు అంటారు చూడండి పూర్వం తపాల సౌకర్యం లేని రోజుల్లో పక్షులచే వార్తలు పంపేవారు. కాని ఈ రోజుల్లో ఉత్తరాలు అవసరం లేకుండానే కాకుల్లాంటి ఇంతులు ఉన్నారు చూడండి. ఆ ఇంతులే ఇంతింతగా కల్పించి, కల్యాణి అత్తగారి చెవిలో చేరవేశారు ఈ వార్త. చూడు శాంతమ్మ నువ్వింటికి వస్తే పిడికెడు మెతుకులుకు బండెడు మాటలన్నావంట, నీ వియ్యంకుడు పెండ్లి చేసేసుకున్నాడు. నీ కొడుక్కి ఇంక అస్త్రీ హాళక్కి అంటూ వార్తా ప్రతికల్లా. అంతే కల్యాణి భర్తతో కూడా బొంబాయి నుండి వచ్చి చూసి వెళ్ళింది, మారు తల్లిని ఆమె ముదుసలి తల్లినిను. అంతే కల్యాణి నోట మాట కరువై పోయింది. కరుణాకరంగారికి తప్ప చేసినవాడిలా తల దించేసుకున్నాడు ఆ గంటాను కూతురు నట్టెంట్ తిరిగే సమయంలో.

ఇక ఈ సుజాతగారి హీరో 'చిరంజీవి' ఆరో ప్రాణం 'చిరంజీవి' పిక్చర్. ఏ హోల్ ఆడినా ఎంత దూరం వెళ్ళి వచ్చినా ఆడినన్నాళ్ళు ఆ సినిమాకి వెళ్ళి రావల్సిందే అన్న నిర్ణయం సుజాతది.

అయితే పెండ్లి కాని ఇన్ని రోజులూ అన్ని సినిమాలకు డబ్బెవరిచ్చారూ. రెండో వెళ్ళి చదువు రాని సుజాతమ్మకు అనుకుంటున్నారేమో? కాలంలో ఉన్న అమ్మాయిలకూ కరెన్సీకి

కొడవా! వయస్సులో పెండ్లి ఆ వైన అత్తల అణగారి తనం, మామల మదింపు, బెదిరించే మగడూ ఉండాలి అపడానికి అనేది కరుణాకరంగారి అమ్మమ్మ ఈ కాలంలో ఇవన్నీ అవి పున్నవాళ్ళకే లోనిదీ, సుజాతకి సినిమాలకి పోవటానికి ఆడ్డు చెప్పేదెవరూ! అయినా ఆ వూళ్ళో ఆడే ప్రతీ సినిమాకి సుజాతకు ప్రీ పాసులు, ఎల్లా అనుకునేరూ.

సుజాత అన్నగారు, సినిమాహాలు గేట్ కీపర్. చూడండి డాక్టరు వదివే విద్యార్థులచే ఒకరి ఫామిలీకి వేరొకరు ఫ్రీగా మందులిచ్చి వైద్యం చేయాలని ప్రమాణం స్వీకారం చేయిస్తారుట ప్రాఫెసర్స్. అల్లాగే సినిమాహాలు గేట్ కీపర్ అల్లాటి ప్రమాణాలే చేసుకుంటారు. ఊళ్ళో ఆడే సినిమాలన్నీ టిక్కెట్టు కొనక (కొనలేక) ప్రీ సినిమాలు చూపించాలని ఇంకేం మన సుజాతకు ఆ విధంగా హీరో చిరంజీవి ఆరో ప్రాణం, అందునా ఈ రోజుల్లో లేబర్ సంఘాలన్నీని. ఇది కాక క్రొత్తగా వచ్చింది సుజాతకి ఇంజనీయర్ గారి రెండో భార్యగా రొట్టె విరిగి నేతిలో పడింది. తొలి భార్యలో టక్కరి రెమ్మ, మలి భార్య మామిడి పండును. అదే సామెత ఎవరో రాశారు. అందునా సుజాతలాంటి వాళ్ళు ఆర మగిన బంగిన పండులాంటిదాయె. ఆ! అవును బంగిని పల్లి పండ్లు అమ్మే దాని గంపలో చూసి కాని తినలేని వాళ్ళెందరో? ఆకాశానికంటే ఆ ఖరీదు చేసే గంపలో నుండి చూసి పెదిమలు, నాలుకలో తడి చేసుకునేవారెందరో, అంతే అల్లాగే అయింది కరుణాకరంగారికి వయస్సు అనే ఖరీదు చాలకుండా అయిపోయింది. బంగిన పండులాంటి భార్య రత్నం దగ్గర పెండ్లి అయిన మరు రోజు సుజాత బుజాలపైన చేతులు వేసిన కరుణాకరంగారిని

ఛీ పాడు ముసలివాసన, కాస్త సెంటన్నూ రాసుకోకూడదా అంది సుజాత చీదరించి. తల నలభై ఏండ్లకే నెరసి పోయిన కరుణాకరంగారి సుజాతకు తండ్రిలా అగపించాడో ఏమో. అంతే సుజాతకు సెంటురాసుకునే పడుచువాసనలు తెలుసా అనుకున్నారు ఆలోచనలతో. తను పెట్టుకున్న 'అంద్రప్రభ' మేగజైన్ తిరగ వెయ్యడం మొదలెట్టారు కరుణాకరంగారి. తిరగవేసి అలవాటుగా 'ప్రపదావనం' మాలతీ చందూర్ గారి ప్రశ్నలు జవాబులు.

అవును ఈ మాలతిగారిని ఒక్కమారు జీవితంలో కలుసుకో లేదు. ఎంత మందికి ఏవి ఫక్టీలో చక్కగా నమ్రతా ఎంతో నాలెడ్డ ఉన్న ఆమెలో జవాబిస్తూ ఉంటుంది. ఏ సబ్జెక్టులో Ph.D. చేసి పుంటారు అన్న ఆలోచనలతో ప్రక్క పేజీ తెర్చి సరికి 'లంపటాలు' అ కథ కరుణాకరంగారి దృష్టిని కాలక్షేపం కోసం ఆకట్టుకుంది, 'లంపటం'లాకి జారుకున్నారు.

* * * * *

'మమతా నర్సింగ్' హోమ్ మెట్లమీద నిలబడి మీనాక్షి అటు ఇటు పరకాయిస్తుంది రాత్రంతా ప్రీయురాలి ఎడబాటు అయి సహించలేని ప్రీయుడులా సూర్యుడు తన బాహు వల్లరి లాటి చేతులు జాచిన ప్రేళ్ళలా సూర్య కిరణాలు భూమినంతా పరిచేయి. ఉదయం పదిగంట లకే. మే నెల కావటం వలన ఎండలు దహించి పారవేస్తున్నాయి. తినే ఆహారంపై ఈగలు దోమలు ముసిరినట్లుగా మార్కెట్ లో దుకాణాల వద్ద మలుష్యులు ముసిగిపోయి ఉన్నారు.

వచ్చే పోయే జనాలతో ఆ సెంటర్ ఒక తిరుణాలలో ఉంది ఆ గవర్నమెంట్ డిచ్చే జీతాలు చుక్కలంటుకున్న ఈ ధరల్లో ఒక్క పూటకే కడుపు నిండుతున్నాది. ఈ చాలీ చాలని కడుపు నింపుతో చాలదేటి ఈ పని అన్నట్లుగా తుడిచి తుడవని వీధులు కాలవలూ కుళ్ళు కంపు ముక్కు పుటాలనదిరిగొడుతున్నాయి.

మమతా నర్సింగ్ హోమ్ లో నిల్చున్న మీనాకు ఈసురోమంటూ

నెత్తిన చేతులేసుకుని ఈ పోస్టుబల్ ఖర్చులు ఎల్లా భరించను లేకుంటే అయినవాళ్ళను బ్రతికించుకోవటం ఎల్లా అన్నట్లుగా ఈసురోమన్ను నిట్టూర్చులు వదిలి వెడుతున్న పేషంటు బంధువులకు అమ్మో అబ్బా అన్న మూలుగులు. రేడియోలో వినిపించే చాపు సన్నాయిలా వినిపించింది మీనా చెవుల్లోకి.

ఎదురుగా ఉన్న బస్సు స్టాప్ దగ్గర పై పూరికి పోవలసివ పేసెంజర్లు ఆడా మగా ముసిరికాలంలో కొడుకులపై ఆధారపడ్డ జీవులు. కోడళ్ళు అనే నూటి పోటీ మూటలు అయిపోయింది ఇంకెం తకాలం బ్రతుకుతాము తాము, ఒక అత్తగార్లు అయి ఈ నిరీక్షణకెదురు చూడకపోరు అన్నట్లుగా ఓర్పుగా సూర్య కిరణాలు పెట్టే ఎండ వేడిని తట్టుకుంటూ పేసెంజర్లు పేషంటును నింగినుండి పరకాయిస్తున్నాడు రవి.

మెట్లు దిగుతూ మీనా బిల్లు చూస్తుంది పదిహేను వేల బిల్లు బాపురే అనుకుంది. మీనా గుండెల్లో మేనాలు పరిగెట్టినయ్యి. అమ్మూ ఫీజ్ కట్టేసి సాయంత్రం తీసుకు వెళ్ళవచ్చు. మందులు రాసి ఇస్తాను వాడండి అన్న డాక్టర్ మాటలు ఇంక ఈ మనిషికి మందులు పనిచేయవు, డబ్బు కట్టినదే మనిషిని ఇచ్చేది లేదు అన్నట్లుగా ఉన్న డాక్టర్ చూపులు.

మూడు నెలల క్రితం కేన్సర్ ని మద్రాసు తీసితెళ్ళి అపోలోకి ముప్పై వేలు కట్టి వచ్చింది భర్తను. మూడు వారాలు తిరగకుండానే మూసినో కన్ను విప్పలేదు. చేసేది లేని మీనా మళ్ళీ మమతా నర్సింగ్ హోమ్ లో చేర్పించింది. ఈ బిల్లు చూసి మీనా కళ్ళు టైర్ల కమ్మేసినయి. తను ఇంక డబ్బు ఏవిధంగా పుట్టించగలదని, ఇంక తన సర్వీసు చూస్తే ఆరు నెలలే ఉండాయె. ప్రావుడెంటు ఫండు గ్రాడ్యుయేట్ల మీద అప్ప తెచ్చేసి అపోలోకి తీసుకెళ్ళింది.

తన తల్లి పోయిన దిన వారాలకు తమ్ముడు, అక్కా ఇల్లు కొనే శారు. అప్పల్లో ఉన్నానే అని కండ్ల నీరు పెట్టుకుంటే తన వంటిమీద పది కాసుల బంగారం కరగబెట్టి తల్లి దినవారాలు తీర్చేసింది. అటు తల్లి పోగానే ఇటు అత్తగారు కాలు విరగొట్టుకుని మంచాన పడింది. భర్త అన్నగారు క్రితం సంవత్సరం పోతే ఇద్దరి బిడ్డలతో ఇంట చేరింది తోటికోడలు.

అమ్మాయ్ మీనా! నీ బిడ్డలన్నా నా బిడ్డలన్నా వీళ్ళేనాయె పాతికేండ్లు దాటినయ్యి ఇద్దరికీ, మరదీ నువ్వు వీళ్ళ కేవన్నా ఉద్యో గాలు వేయించి ఒక ఇంటి వాళ్ళను చేసి పెట్టరూ అంటూ బ్రతికి ఉన్నన్నాళ్ళు భర్తను వేపుకు తిన్న తోటికోడలు వచ్చి రాని కంటి నీళ్ళతో కండ్లు తుడుచుకుంటూ ఇంట్లో టైరాయింది. తను ఒంటరి దానను అనే కదా ఇందరూ ఇల్లా ఇంటి చుట్టూ చేరిపోయారు, హే భగవంతుడా! ఏమిటి పరీక్ష పెండ్లి చేసుకుంటే కనీసం ఒంటరి తనం అన్నా కరిగిపోతుంది అని తను ఆలోచించి చేసినదానికి ఇంతటి 'లంపటాన్ని' నెత్తిన వేసుకున్నానా? అనుకున్న మీనా మెట్లు దిగి ఇంటివైపుగా నడిచింది రిక్తా కొరకు.

* * * * *

దశరథరామయ్య మొదటి బిడ్డ మీనాక్షి చారెడేసి కళ్ళతో బారెడు తలకట్టుతో చూసే వాళ్ళని ఇట్టే ఆకర్షించేది. మీనా కళ్ళను చూసి దశరథరామయ్య మీనాక్షి అని పేరు వెడదాం అమ్మ, అంటే అల్లాగే పెట్టునాయనా నీకెందుకీ ఆలోచన వచ్చిందా దశరథం నేను మధుర పోయి వచ్చేగా ఆ మీనాక్షి మనింట్లో అడుగు పెట్టి నీకా బుద్ధి పుట్టింది అంది మీనా నానమ్మ. అత్తయ్యా అదేంటి మహాలక్ష్మి లాంటి పేరు అని మీనా తల్లి అనేదానికి, ఒడ్డే తల్లి నాపేరు అసలే వద్దు నీకు కోపం వచ్చి పిల్ల ముండ మీద నా వైన కోపం తీర్చుకుందుకా! అంది

దశరథరామయ్య తల్లి. సరి ఇద్దరూ ఈ వాదనలెందుకులండి అన్నీ ఆ దేవతల పేర్లను అన్నాడు దశరథరామయ్య.

ముందు అబ్బాయి అయితే బాగుండేది. వయసులో పుట్టిన దిడ్ల చేతికి అందొచ్చును కాలనాడు అంది భార్య కమలమ్మ. చూడు కమలా, నా పేరేమిటి దశరథరామయ్యనా! ఆ దశరథుడులాగే నీకూ నాకూ నలుగురు కొడుకులే పుడతారు ఇంకమీదట సరేనా అన్నాడు నవ్వుతూ భార్య వీవు నిమురుతూ.

అంతే తథాస్తు దేవతలు దీవించినట్లుగా మీనా వెంట నలుగురూ తమ్ముళ్ళే పుట్టారు.

చూశావా కమలా అనేవాడు దశరథం.

చాలెండి వీళ్ళందరినీ పెంచి పెద్దచేసి చదువు సంధ్యా ఉద్యోగాలు దొరకవద్దూ, అబ్బాయిలవ్వంగానే సరా అంది.

అమ్మా! నాన్న ఉద్యోగం వుందిగా మా నలుగురుకీ చదువులకే కొదవా? అంది మీనా. అప్పటికి మీనాకి హైస్కూలు చదువు పూర్తి కావచ్చింది.

భూదేవి అంత అరుగు ఆకాశం అంత పెండ్లి పందిరి కాకపోయినా అన్న వస్త్రాలకు లోటు లేని అల్లుడు ఆ యింట్లో వస్తే చాలు. మీనా పెండ్లికి దిగిపోయింది అనుకునేది కమలమ్మ.

నీ ఆలోచనలు అల్లా ఉంచు అని విధి వెక్కిరించినట్లుగా ఆ సంవత్సరం దశరథరామయ్య షడక్షాతం మచ్చి కాలు, నోరు, చెయ్యి మూడు మరి కాకుండా పోయినయ్యి, దాచిన డబ్బు అంతా మందులకు ఖర్చు చేసినా భర్త లేచి తిరగడం కండ్లబడ లేదు కమలమ్మకి.

అఫీసు చుట్టూరా ప్రదక్షిణలు చేసి తన సంసారం గుట్టు బయల పెట్టి అఫీస్లో కాళ్ళు అరచేతిలో పట్టుకుని ఆడపిల్ల అయినా మొగపిల్లాడు అయినా ఇంటికి మా మీనావే ఆధారం హైస్కూలు చదువైంది అంటూ తండ్రి అఫీస్లోనే గుమాస్తాగిరిలో కూర్చుండ బెట్టింది కమలమ్మ తన శక్తిసంతా పోగొట్టి. తను పెండ్లి చేసుకుంటే ఈ నలుగురు తమ్ముళ్ళూ తల్లి ఏమవ్వాలి? అని ఆ ప్రయత్నం విరమించింది. పాతికేండ్లు వచ్చేసరికి గవర్నమెంటు నౌఖిలో స్థిరపడి పోయింది. కమలమ్మకూడా మీనా పెండ్లి విషయం మరచేపోయింది. ఎందుకని రెండు పూటలా నలుగురి బిడ్డలకూ ఇంతపెట్టి తనూ ఆకలి తీర్చుకోగలుగుతోందిగా అందుకు.

మీనాక్షికి నాలుగు పదులు నిండేనాటికి తమ్ముళ్ళు నలుగురూ ఉద్యోగస్థులు అవడం ఒకింటివాళ్ళై, ఒకరిద్దరు బిడ్డల తండ్రులవడమే కాక భార్య విధేయులయ్యారు కనీసం.

మీనా వినకుండా కొడుకులని సంప్రదించేది ఏమనీ? మీనా కూడా ఒకింటిది అయితే బాగుండును, ఏ రెండవ పెండ్లి వాడన్నా అనేదానికి. అమ్మా పోదూ నీ చాదస్తం నువ్వునూ, మా బిడ్డలు అక్క బిడ్డలు అవ్వరా! అయినా మూడవ పెండ్లి ముసలాడిని కట్టుకుని మీనా ఏం సుఖపడుతుందని సవతి పిల్లలతో అక్క వయస్సు తక్కువా అంటూ కొట్టి పారేశేవారు. మీనా సర్వీసు మీనా దాచిన డబ్బు దస్కం లెళ్ళలు తెచ్చుకుంటూ తమ్ముళ్ళు.

ఇది ఇల్లా ఉండగానే మీనా పెద్ద తమ్ముడు పార్వతీశం ఘోర్ట్ ఎలాక్తోసు, మూడవ తమ్ముడు మహేశం స్కూటర్ విక్రీడెంటు లోనూ ఒకటి, రెండు సంవత్సరాలు తేడాలో పోయి కమలమ్మ చెంపలు ఆ దేవుడు అడాపెడా కొట్టినాడు. తమ్ముళ్ళు పోయినప్పడు కూడా మరదళ్ళకి ఉద్యోగాల కోసం అఫీసుల చుట్టూ తిరిగి అంతవరకు ఆ కుటుంబాలని సాకి, మరదళ్ళు కాలు నిలదొక్కకునేందుకు చాలా ఖర్చు చేసింది మీనా.

పిచ్చిగా ఉండే తన ఆలోచనల్లో ఒక నెల రోజులు నెలవ పెట్టి

తల్లిని వెంటవేసుకుని రెండోవాడు కామేశం ఇంటికి వచ్చింది ఒకరోజు మీనా.

తల్లి మీరు కాలు పెట్టిన వేళా విశేషం అన్నదమ్ములూ వెళ్ళి పోయారు. నా మొగుడిని చల్లగా వుండనీయండి, అంది రెండో మరదలు రేవతి.

అప్పుడు అనుకుంది మీనా, అవును అదీ నిజమే తను ఆ యిండ్లలో ఉండగానే తమ్ముళ్ళు హిలాత్తుగా పోవటం తనకి అటువంటి ఆలోచన రాలేదెందుకు? అనుకున్న మీనా తల్లిని వెంటే తీసుకుని వెంటనే తనింటికి చేరుకుంది. ఇంటికి వస్తూ అనుకుంది, తమ్ముళ్ళు పోయిన రోజుల్లో వేలకు వేలూ ఖర్చు చేసి మరదళ్ళను ఉద్యోగాలు చేర్చించే సరికి తనంతగా తరిగిపోయిందో వాళ్ళకి ఏం తెలుసు? అయినా వాళ్ళననేంపని భగవంతుడు తనని ఇల్లా పరీక్షిస్తున్నప్పడు అనుకుంది.

అంతే వారం తిరగకుండానే తన ఆఫీస్కు బిజినెస్ టేక్స్ కట్టేందుకు వచ్చే కుమార్తో పరిచయం పెంచుకుంది. కుమార్ ఏదై సంవత్సరాలు పైబడ్డా నిజ జీవితంలో కూడా కుమార్గానే చెలామణి అవుతున్నాడు. కుమార్ ఆఫీస్ టేక్స్ కట్టేందుకు వచ్చినప్పడు మునుపటిలా కాకుండా అతనితో కావాలనే పరిచయం పెంచుకుంది మీనా.

ఒకరోజు లంచ్ అవర్లో వచ్చిన కుమార్ని ఎదురుగా ఉన్న హోటల్ అజంతాలో జొరబడి మీనా తన గోడంతా వెళ్ళబోసుకుంది కుమార్తో.

ఇంతేనాండి మీనాగారూ! మనం ఎవరికి ఏవిధంగా ఋణపడి వున్నామో అంతా తీర్చేయాలి. మా నాన్నగారు బిజినెస్ పీపుల్. అన్నయ్య ఈ బిజినెస్లో తల్లి నలుగురం పదిమంది ఎలా తినేది అనుకున్నాడో ఏమో ఉద్యోగం అంటూ బయటకి జారుకున్నాడు. పోతే వయసయి పోయిన నాన్నగారి దగ్గర పడుండి వయసైన ఐదుగురు చెల్లెండ్రకూ పెండ్లి చేసేసి అత్తారింటికి పంపే సరికి నా వయస్సు ఆడు పడులైపోయింది. అయినా నేను సంసారంలోకి దిగి మరో ఐదు గురమ్మాయిల తండ్రినవుతానేమోనని భయంతో ఇలో ఉండిపోయాం. అయినా మన అమ్మానాన్నలకి కాస్త ఉండద్దూ ఇలా పిల్లలను కనిపారేస్తే వాళ్ళని గట్టెక్కించేదెలా! అని మీనాగారూ!

కుమార్గారూ! వాళ్ళ తప్పేం ఉందనీ, అప్పటి రోజుల్లో ఈ ఫేమిలీ ప్లానింగ్ లేదులా వుంది. మా తమ్ముళ్ళు అందరూ ఒకటి, రెండు బిడ్డలతోనే సరిపెట్టుకోలేం. ఏదో సంత? మన బ్రతుకులు గంతలమాదురే అయింది అన్నాడు కుమార్ నవ్వుతూ.

మరెలా కుమార్గారూ! నవ్వుతున్నారని ఇంత సంసారం నెత్తిన వేసుకుని.

మనం వేసుకోవటం ఏమిటి? ఆ కనరాని దేవుడో ఈ కనిపించే దేవుళ్ళు అమ్మా నాన్నలో వేసి పారేశారు. నయ్యం నాన్న పోయారు, నాన్న వుండి అమ్మే పోతే ఆకాసిన్ని మెతుకులు కంచంలోకి రాక వేడి మెతుకులకు కూడా వాచిపోయేవాడిని. చూడండి మీనాగారూ డోంట్ వర్రీ అన్నీ అయిపోయాయి. ఐ డోంట్ కేర్ ఇల్లాంటివి. గాడ్ బ్లెస్ యూ. హాయిగా నవ్పండి ఎవరో ఏదో అనుకుంటారని ఇల్లా రోజూ మనం హొటళ్ళంబడి పడి ఏడవాలని ఎక్కడుంది? అంటూ గలగలా నవ్వేశాడు కుమార్.

మీనా ఆ రాత్రి అంతా ఆలోచించుకుంది. బేబిలర్గా వున్న ఆంజనేయకుమార్ని బ్రహ్మచర్యంనుండి విడిపించాలని. ఒక కేక ఒప్పకోకుంటే ఏడ్చి అయినా వప్పించాలి అనుకుంది. తన సంసారం కూడా పిల్లా పాపలతో నిండుగా వుండాలి. తనకేం గవర్నమెంటు నౌఖిరీ పైగా పదేండ్లనుండి తమ్ముళ్ళు వెళ్ళిన దగ్గరనుండి బాగా.

వెనకేసిందాయె.

అడది, అందునా గవర్నమెంటు ఉద్యోగి కోరి వస్తానంటే వద్దనే వెళ్ళి మొగాడు ఉంటారంటారా! నెలతిరక్కుండానే 'మీనాకుమారి' అయింది. మీనా కుమారి అన్నమాట ఇంక వినిపించదులే అనుకుంది. పెండ్లి నిరాడంబరంగా రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులోను ఆ పైన రామాలయంలోనూ ఇద్దరి తల్లుల వెంటబడి అక్షింతలు వేసి దీవించడం జరిగిపోయింది.

కాల గర్భంలో పది సంవత్సరాలు ఇట్టే గడిచినయి. మీనా కడుపుమాత్రం పండలేదు. ముట్టుడిగే వయస్సులో పెండ్లాడితే పిల్లలు పుడతారా! అని ఒకరంటే

చూడవే జడలో మల్లెలతో బాటు తెల్లచీర కూడానూ. ఒక వంక చెంప నెరసిపోతోంది దంపతులిద్దరికీ అని ఇంకోకరు.

పోన్లేవే, అతడెవరో అదృష్టవంతుడు. చింత కొమ్ములాంటి మీనా పట్టు దొరికింది లేవే అన్న కామెంట్లు మీనా చెవిలోపలకి పోలేదు.

పెండ్లి చేసుకోకముందు మీనాకుమారి అనే ఈ అమ్మాయి పెండ్లి చేసుకున్న తరువాత ఈ కామెంటు ఎందుకు తప్ప ఎవరిని ఏమి అనిందని, ఒంటరిది. తల్లి పోయిన తరువాత ఆ ఒంటరితనం మరి పెద్దది అయింది. లోకులు కాకుల్లే అని సరి పెట్టుకునేది. తను ఎంతో ఎదగటానికి అవకాశం ఉన్నా ట్రాన్స్ఫర్ తో కూడిన ప్రమోషన్స్ అన్నీ ప్రతి ఘటించింది. ఒద్దని ఎందుకు తమ్ముళ్ళ చదువు సంధ్యలకోసం ఆ బాధ్యతలన్నీ వదిలి కుమార్ చేయి పడితే, ఇంకా ఆ దేవుడు ఎందుకు ఇల్లా చేశాడు. దయామయుడంటారే డేవుడు. పెండ్లి కాక పూర్వం పుట్టంటికి, పెండ్లి అయిన పిదప అత్తింటికి ఎందుకు ఇంత ఋణగ్రస్తురాలైందీ అనుకునేంతలోనే పెండ్లి కాక మునుపు కన్నవారికి, పెండ్లి అయిన తరువాత వాళ్ళ కుటుంబానికి.

అమ్మగారూ ఇంటికి వచ్చేశాం అన్నాడు అలవాటుగా వచ్చే రిక్షా చంద్రిగాడు.

భారంగా అడుగులేసుకుంటూ ఇంట్లోకి అడుగెట్టేసరికి అమ్మాయి మీనా! దియ్యం నిండుకున్నాయి. రాత్రికి కూరలే లేవు. ముందు మరిదిగారికి హార్లిక్కు చూడు రాత్రికి లేదు, గ్లాకోజ్ అవసరం ఎంతో అంటూ విధవ తోడికోడలు వల్ల వేసింది.

ఈ బాధ భరించలేను అంటూ ప్రాణాలు పోయేంతలా దగ్గులో ఊపిరాడని, కాలు విరిగి మంచంలో పొర్లుతున్న అత్తగారి మూలుగులు తలపైన సమ్మెట మెట్లకు మల్లె తలపైన పడుతుంటే ఎండ బడి వచ్చిన తలనొప్పితో తలకాయ పగిలిపోతోందేమో నన్న బాధతో బ్రతుకు పైన విసుగొచ్చి, బావిలోకి దూకి చద్దాం అన్నా బావిలో నీళ్ళన్నా ఉండి సచ్చినయ్యి కాదు అంటూ బురదలో బకెట్టులోని నీళ్ళతో వస్తున్న కన్నీళ్ళు కడుగుకుంది మీనా.

* * * * *

కథ పూర్తయ్యేసరికి కరుణాకరంగారు కండ్లు చెమ్మగిల్లాయి. చొక్కా చివరతో కండ్లు తుడుచుకున్నారు. మీనా జీవితం నుండి తన గాధలోకి వచ్చేరు.

ఇదంతా ఖర్మ యోగమో చేసుకున్న ఫలితమో అనుకుంటుండ గానే డోర్ బెల్ చప్పుడుకు లేచి కూర్చున్నారు. బెల్ పదే పదే మ్రోగడం వలన గదిలో లైట్ వేసే సరికి ఎదురుగుండా గోడపైన అద్దంలో బిగించిన శాంత, కల్యాణీల చిరు నవ్వు ముఖాలు తన బ్రతుకును హేళన చేస్తున్నట్లనిపించింది. కరుణాకరంగారికి మరలా మంచంపైకి పోయి నడుం వాలారు.

ముసలామె తలుపు తీసినట్లుగా ఉంది, సుజాత లోపలికి వస్తున్నట్లు చెప్పల చప్పుడు వినిపించింది.

అమ్మాయి సుజాతా అన్నయ్య ఉత్తరం రాశాడేవ్ పెద్దాడి సినిమా హాలు ఉద్యోగం తీసేశారంట. ఇక్కడికొచ్చేసి బావగారినడిగి పదివేలు పుచ్చుకు ఏదన్నా బిజినెస్ చేస్తానని రాశాడే, అన్న ముసిలి ఆమె కంచు కంఠం ఖార్కానాలోని సుత్తి దెబ్బల్లా దూసుకు వచ్చినయ్యి కరుణాకరంగారి చెప్పల్లేకి.

మీనా చుట్టూ ముసిరిన ఈగల్లానె తనగతీ అవుతుందేమోనన్న ఆలోచనలతో పాటు విడాకులు అప్లై చేస్తే బాగుంటుందేమో అన్న సన్నటి పిల్ల వాయువులు కూడా అంతలోనే హృదయంలో చాలు చేసుకున్నాయి కరుణాకరంగారికి.

పాల్కుణ మాసపు రోజుల్లో వర్షాలు కురియవు ఆకులు రాల్చి చెట్లు చిగిర్చే కాలం ముందు నెలకు వస్తుంది చైత్రంలో. ఆ టైములో కురిసే వానలను స్వాతి జల్లులు అంటారు. స్వాతి వానలకు సముద్రంలో ముత్యపు చిప్పలు విప్పారి స్వాతి జల్లుకు చిప్పలో పడే ఒక నీటి బిందువు తుంపరలు పది పదిహేను వరకూ మంచి ముత్యాలుగా ప్రసిద్ధి చెందుతాయి మిగతా పడే స్వచ్ఛమైన ఆకాశగంగ సముద్రపు పాలై ఉప్పనీరుగా మారిపోతుంది. అది ఋతు ధర్మం.

మన జీవితానికి ఋతు ధర్మ కాలానికి ఋతుచక్రం కూడా వుంటుంది. యౌవనంలో పుట్టిన బిడ్డలు తల్లి తండ్రులు శక్తి శౌర్యంలో పిల్లలను పెంచి పెద్దవాళ్ళని చేయగలరు. వయస్సుడిగిన కరుణాకరం మీనాల పెండ్లిండ్లు మనోవేదనతో పాటు ముద్ద వయస్సులో పుట్టిన పిల్లలు వాళ్ళ భవిష్యత్తు చూడలేని ముసలి తల్లి తండ్రులు నిరుద్యోగ వేదనలతో నిండి పోయి వారి జీవితం రంపపు కోత.

ఓల్లేజ్, హోమ్ లూ, ఆశ్రమాలూ అన్నీ అమరిన పవిత్ర భారత దేశంలో చచ్చేంత వరకూ స్వాతికిరణం లాటి కల్యాణి లాటి బిడ్డలు అందికి వచ్చిన నాలాటి ఒంటరి తనం అనుకుని చేసుకున్న వాళ్ళకి చేసుకున్నంత. ఇంక కల్యాణిని కూడా వదులుకో కూడదు అనుకున్నారు కరుణాకరంగారు.

సహనం - సహజీవనం

ఆ నేతు హిమాచలం ఒకే జనం జీవనం ఇంటింటా ముంగిట ఇంధ్రధనుస్సు తోరణం.

శత శతాబ్ద మానవ పరిణామ కాలగమనంలో గతచరిత్ర శతసహస్ర మతముల సమ్మేళనం ఏరులు వేరైనా దారులే వేరైనా ఒకటేకద సాగరం! ఏది ఆవలతీరం?

సప్తాశ్వరథమ్మువై మువ్వన్నెల పతాకం సప్తస్వరసమ్మేళన సమ్మేళితా సంగీతం ఎక్కువ తక్కువలు లేని ఒక్కటే ప్రయాణం భారతీయ సంస్కృతి సహనం...సహజీవనం.

ఇలోల ఏ శక్తి జాతిని విడదీయలేదు కలలోకూడా దేశం ఒక్కటే, రెండుకాదు గెలిచితిరుతుంది మానవతా మహోద్యమం ఎన్నిమబ్బులెదురైనా ఆగినదీ మహోదయం

- దూసి ధర్మారావు
Sringavarapukota, AP